OIKEUSMINISTERIÖ

Yksityisoikeus- ja oikeudenhoito-osasto
Erityisasiantuntija Mirja Kapraali

Muistio
5.11.2020

Eduskunnan lakivaliokunnalle

HALLITUKSEN ESITYS (HE 191/2020 vp) EDUSKUNNALLE LAIKSI SAATAVIEN PERINNÄSTÄ ANNETUN LAIN VÄLIAIKAISESTA MUUTTAMISESTA

Esityksen tavoite

Esityksen tavoitteena on helpottaa koronavirusepidemian vuoksi taloudellisiin vaikeuksiin joutuneiden yritysten tilannetta. Erityisesti pk-yritysten kassatilanne on heikentynyt voimakkaasti alkuvuodesta. Laskujen ja velkojen maksun viivästymisestä aiheutuvat perintäkulut voivat osaltaan pahentaa näitä maksuvaikeuksia.

Perintäkulusääntely

Nykyisin laki sisältää yksityiskohtaista sääntelyä perintäkuluista vain kuluttajasaatavien osalta. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi myös muiden kuin kuluttajasaatavien osalta perintäkulujen enimmäismääristä. Sääntely rakentuu paljolti voimassa olevassa laissa olevan kuluttajasaatavien perintäkulujen enimmäismääriä koskevan sääntelyn mukaisesti.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset siitä, minkälaisista perintätoimista ja kuinka monesta perintätoimesta saa vaatia korvauksen. Lakiin lisättäisiin myös säännökset yksittäisistä perintätoimista veloitettavien kulujen ja velallisen kokonaiskuluvastuun enimmäismääristä.

Esityksen mukaan velalliselta saisi esim. seuraavien perintätoimien osalta vaatia perintäkuluina enintään seuraavat määrät:

- maksumuistutuksesta 10 euroa (kuluttajasaatavissa 5 euroa)
- maksuvaatimuksesta 50 euroa / 80 euroa saatavan pääomasta riippuen (kuluttajasaatavissa 14/24/50 euroa)
- maksusuunnitelman laatimisesta 30 euroa / 60 euroa saatavan pääomasta riippuen (kuluttajasaatavissa 20/30/50 euroa)

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköpostiosoite
Eteläesplanadi 10 HELSINKI	PL 25 00023 VALTIONEUVOSTO	02951 6001	09 1606 7730	oikeusministerio@om.fi

- tratan käyttämisestä 100 euroa (tratan käyttäminen ei sallittua kuluttajasaatavien perimiseksi)
- konkurssiuhkaisesta maksukehotuksesta 100 euroa sekä lisäksi kehotuksen tiedoksiantamisesta aiheutuvat kulut (ei kuluttajasaatavien perinnässä)
- perintäkulujen kokonaismääränä 230 / 410 euroa saatavan pääomasta riippuen (kuluttajasaatavissa 60/120/210 euroa).

Ehdotetut enimmäismäärät ovat siten korkeampia kuin kuluttajasaatavien perinnässä, mutta merkitsevät kuitenkin huojennusta siihen, mitä valvontaviranomainen ESAVI on ratkaisukäytännössään pitänyt kohtuullisena yrityssaatavien perinnässä. Ehdotettu sääntely johtaisi kaikista korkeimpien perintäkulujen leikkaantumiseen myös oikeusministeriössä tehdyn velkomustuomioiden tarkasteluun pohjautuvan selvityksen perusteella. Selvityksen tiedot perustuvat summaarisena riita-asiana vireille tulleissa velkomusasioissa annettuun 618 tuomioon aikaväliltä 3.1.2019-31.12.2019. Asioissa vastaajana eli velallisena oli yksityinen elinkeinonharjoittaja tai oikeushenkilö.

Selvityksen mukaan perintätoimien ylimmän neljänneksen ensimmäiset kulut olivat:

- maksumuistutuksen osalta 20 euroa
- maksuvaatimuksen osalta 110 euroa
- maksusuunnitelman osalta 50 euroa
- tratan osalta 250 euroa
- kokonaisperintäkulujen osalta 309 euroa.

Selvityksen mukaan yksittäisen maksuvaatimuksen korkein kulu oli yli 580 euroa. Korkeimmat perintäkulujen kokonaiskulut olivat yli 1 000 euroa.

Matalampia, esimerkiksi kuluttajasaatavia, koskevia enimmäiskulumääriä ei ehdoteta erityisesti sen johdosta, että riskinä olisi tällöin, että velkojat ryhtyisivät nykyisistä käytännöistään poiketen laajamittaisesti vaatimaan perintälain mukaista, EU-direktiiviin pohjautuvaa 40 euron vakiokorvausta saatavan maksamisessa tapahtuvan lyhyenkin viiveen perusteella. Tällainen toimintamalli voisi väliaikaisen lain voimassaolon jälkeen jäädä pysyväksi.

Sääntelyn loogisuus ja tasapuolisuus edellyttävät, että ehdotettu kulusääntely koskee myös muita kuin varsinaisia yrityssaatavia, kuten saatavia, joissa velallinen on asunto-osakeyhtiö, yhdistys tai säätiö. On huomattava, että edellä mainituilta tahoilta perittävät saatavat jäävät nykyisen kuluttajasaatavan määritelmän ulkopuolelle. Ei pidetä perusteltuna, että ne jäisivät nyt ehdotetun täsmällisemmän ja velallismyönteisemmän sääntelyn soveltamisalan ulkopuolelle.

Tratan käytön rajoittaminen

Esityksessä ehdotetaan lisäksi rajoituksia tratan, eli yrityssaatavien perinnässä tavallisesti käytetyn julkisuusuhkaisen maksukehotuksen, käyttöön.

Tratan käytön rajoittamista pidetään perusteltuna maksuhäiriömerkinnöistä yritysten toiminnalle aiheutuvien haittojen vuoksi. Tavoitteena on tältä osin suojata erityisesti taloudellisesti haavoittuvimmassa asemassa olevia yrityksiä. Tällaisia voivat olla erityisesti yritykset, joiden velvoitteista luonnolliset henkilöt ovat lain mukaan henkilökohtaisessa vastuussa, sekä liikevaihdoltaan pienet yritykset.

Voimassa olevan lain mukaan kuluttajasaatavan perimiseksi ei saa käyttää trattaa. Esityksessä ehdotetaan, että muiden kuin kuluttajasaatavien osalta tratan käyttö perintäkeinona olisi kiellettyä, jos velallinen on yksityishenkilö, yksityinen elinkeinonharjoittaja, avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö.

Tratta olisi mahdollista lähettää velallisena olevalle osakeyhtiölle. Sitä ei kuitenkaan saisi julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin, jos velallisena olevan osakeyhtiön liikevaihto alittaa 100 000 euroa tai jos velallisena on hiljattain toimintansa aloittanut osakeyhtiö.

Osakeyhtiöiden osalta harkittiin myös sitä, että niitä olisivat koskeneet samat säännökset kuin toiminimiyrittäjiä ja henkilöyhtiöitä, jolloin trattaa ei olisi saanut lähettääkään näille yhtiöille. Velkojan olisi kuitenkin käytännössä vaikea etukäteen saada tieto velallisena olevan osakeyhtiön liikevaihdosta. Sen vuoksi tratan lähettäminen osakeyhtiöille olisi sallittua, mutta velalliselta saatavan selvityksen perusteella ei ole välttämättä sallittua julkaista trattaa tai ilmoittaa sitä luottotietorekisteriin merkittäväksi.

Suurempia osakeyhtiöitä ei päädytty ottamaan trattarajoituksen piiriin, jotta tratan käyttö perintäkeinona ei estyisi esimerkiksi niissä tilanteissa, joissa velkojana saamisessa on pk-yritys.

Voimaantulo

Lain on tarkoitus tulla määräaikaisena voimaan mahdollisimman pian ja kuitenkin viimeistään 1.1.2021. Lain ehdotetaan olevan voimassa 30.6.2021 asti.